

N:o 147.

Ank. till Riksd. kansli den 12 maj 1908 kl. 12 midd.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående statsunderstöd till en ifrågasatt samskola i Eslöf.

(2:a U. A.)

I en den 24 april 1908 aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition, n:o 211, har Kungl. Maj:t, under åberopande af bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva att, därest Eslöfs enskilda elementarskola för gossar och Eslöfs högre flickskola sammanslås till en samskola, denna må kunna komma i åtnjutande af statsunderstöd enligt samma grunder, som må varda stadgade för tilldelande af statsunderstöd åt samskolor, hvilka nu åtnjuta bidrag från anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom.

I detta ärende har departementschefen till ofvanberörda statsrådsprotokoll anført följande.

»Vid underdånig föredragning den 13 mars 1908 af frågan om statsunderstöd åt kommunala och enskilda läroanstalter yttrade jag, att jag i annat sammanhang skulle komma att göra underdånig framställning angående statsunderstöd åt Eslöfs enskilda elementarskola för gossar. Jag anhåller nu att få upptaga denna fråga, och tillåter jag mig i sådant afseende först omförmäla, att i Eslöf finnes, förutom nämnda enskilda skola för gossar, jämväl en enskild skola för flickor, benämnd Eslöfs högre flickskola. Gosskolan åtnjuter för år 1908 från anslaget till understöd åt enskilda läroverk ett understöd af 3,000 kronor. Flickskolan åtnjuter för

samma tid från anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom ett understöd af sammanlagdt 2,650 kronor, däraf 100 kronor anvisade till undervisning i huslig ekonomi.

Beträffande sättet för statens fortsatta understödjande af dessa skolor har öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk i underdånig skrifvelse den 14 november 1907 hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att, under förutsättning att Eslöfs högre flickskola och Eslöfs enskilda läroverk för gossar sammanslås till en samskola, understöd må till denna skola kunna utgå enligt de grunder, som kunna för samskolor blifva stadgade.

Till stöd för detta förslag har öfverstyrelsen anført, att skolorna redan nu hafva gemensam föreståndare. Skolorna vore inrymda i samma byggnad och hade delvis gemensamma lokaler. Då antalet lärjungar i hvardera skolan vore ganska litet — vårterminen 1907 uppgick det till 51 i flickskolan och 74 i gosskolan — hade skolorna hvar för sig svårt att bära sig; och det kunde befaras, att detta i ökad grad skulle blifva händelsen, sedan lönerna till lärare och lärarinnor, som i dessa skolor hittills varit låga, reglerats i öfverensstämmelse med det af öfverstyrelsen framställda förslaget. Då genom sammanslagningen väsentliga besparingar kunde göras i fråga om kostnaderna för lokalerna och lärarpersonalens aflöning m. m., skulle den sammanslagna skolans ekonomi sannolikt blifva väsentligt gynnsammare, äfven om statsunderstödet till densamma blefve mindre än summan af de understöd, som de separata skolorna skulle kunna påräkna. Då emellertid enligt nu gällande bestämmelser ingen samskola kunde få understöd af statsmedel, hvilken icke före utgången af år 1902 uppfyllt de då gällande villkoren för att kunna erhålla sådant, funnes här ett hinder för sammanslagningen. Med afseende på denna omständighet vore likväl att märka, att skolorna vid nämnda tidpunkt hvar för sig uppfyllt sagda villkor såväl med afseende på antalet klasser som antalet lärjungar samt åtnjutit understöd redan under flera år, nämligen flickskolan sedan 1892 och gosskolan sedan 1899. Man syntes därför vara berättigad att göra gällande, att, ehuru ofvannämnda villkor icke formellt varit uppfyllt, så hade detta likvisst i reell mening varit händelsen. Det lede därför intet tvifvel, att, i händelse en sammanslagning vid nämnda tidpunkt hade ifrågasatts, den också kommit till stånd, så mycket mera som — oafsedt de fördelar härigenom för skolorna kunnat vinnas — sammanslagningen för statsverket inneburit en besparing. På grund af det sålunda anförda funne öfverstyrelsen önskligt, att sådan åtgärd vidtoges, att det måtte blifva möjligt att till en samskola förena Eslöfs högre flickskola samt Eslöfs enskilda elementarskola för gossar.

Med anledning af detta förslag hafva styrelserna för ifrågavarande skolor vid sammanträde den 6 april 1908 fattat ett så lydande beslut: »Som till styrelsernas kännedom kommit, att läroverksöfverstyrelsen föreslagit, att Kungl. Maj:t skall föreslå Riksdagen att medgifva, att, under förutsättning att Eslöfs högre flickskola och Eslöfs enskilda läroverk för gossar sammanslås till en samskola, understöd måtte till denna skola kunna utgå enligt de grunder, som kunna för samskolor blifva stadgade, och enär styrelserna äro förvissade om, att sammanslagningen skall blifva för skolorna gagnelig, beslöto styrelserna skolornas sammanslagning på sätt, som af vederbörande myndighet kan blifva närmare föreskrifvet.»

Med hänsyn till hvad öfverstyrelsen sålunda anført anser jag, att, därest ifrågavarande skolor sammanslås, den nya samskolan bör kunna komma i åtnjutande af statsunderstöd enligt samma grunder, som må blifva fastställda för understödjande af samskolor, hvilka nu åtnjuta bidrag från anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom. Därest Eders Kungl. Maj:ts proposition till innevarande Riksdag angående statsunderstöd till kommunala och enskilda läroanstalter vinner Riksdagens bifall, skulle alltså den ifrågasatta samskolan i Eslöf kunna erhålla understöd från anslaget till kommunala mellanskolor utan att behöfva anordnas som öfverbyggnad på folkskolan.»

På grund af hvad i ärendet förekommit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må medgifva, att, därest Eslöfs enskilda elementarskola för gossar och Eslöfs högre flickskola sammanslås till en samskola, denna må kunna komma i åtnjutande af statsunderstöd enligt samma grunder, som må varda stadgade för tilldelande af statsunderstöd åt samskolor, hvilka nu åtnjuta bidrag från anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom.

Stockholm den 15 maj 1908.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.